

*industry management*. 2024. № 2. С. 155–160. URL: [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6\(23\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6(23)) (дата звернення: 24.09.2024).

2. Розвиток інноваційної діяльності аграрних підприємств: на шляху до агробізнесу 4.0 / L. Kucher та ін. *Agricultural and resource economics: international scientific e-journal*. 2023. Т. 9, № 4. URL: <https://doi.org/10.51599/are.2023.09.04.11> (дата звернення: 24.09.2024).

3. Руденко С. В., Ряснянська А. М., Попов Д. О. Стратегічні орієнтири стабілізації та зростання діяльності аграрних підприємств у кризових умовах. *Таврійський науковий вісник. серія: економіка*. 2023. № 18. С. 155–161. URL: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.18.17> (дата звернення: 24.09.2024).

4. Kucher L., Heldak M., Orochovska L. Оцінка готовності аграрних підприємств до впровадження інноваційних проєктів. *Agricultural and resource economics: international scientific e-journal*. 2023. Т. 9, № 1. URL: <https://doi.org/10.51599/are.2023.09.01.11> (дата звернення: 24.09.2024).

5. Kuznetsova Y. Науково-методичні засади розвитку маркетингу інновацій аграрних підприємств підприємствах. *Agricultural and resource economics: international scientific e-journal*. 2015. Т. 1, № 2. С. 51–62. URL: <https://doi.org/10.51599/are.2015.01.02.04> (дата звернення: 24.09.2024).

## УДК 005.35:338.43:005.21

ЛАГЕ ШЛАПАЦЬКИЙ І., аспірант

Білоцерківський національний аграрний університет

E-mail: [lage.biz@gmail.com](mailto:lage.biz@gmail.com)

Науковий керівник ГРИНЧУК Ю.С., доктор економічних наук, професор

Білоцерківський національний аграрний університет

## СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ ЯК СКЛАДОВА СТРАТЕГІЇ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Обґрунтована важливість та необхідність реалізації концепції соціальної відповідальності суб'єктами аграрного бізнесу як важливої складової частини їх стратегії. Визначені особливості, основні напрямки та інструменти реалізації програм соціальної відповідальності сільськогосподарськими підприємствами.

**Ключові слова:** аграрний бізнес, соціальна відповідальність, стратегія.

**Lage Shlapatski I.**

*Bila Tserkva National Agrarian University*

Research supervisor **Grinchuk Y.S.**, Doctor of Economics

*Bila Tserkva National Agrarian University*

## SOCIAL RESPONSIBILITY OF BUSINESS AS A COMPONENT OF THE STRATEGY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

The justified importance and necessity of implementing the concept of social responsibility by agrarian business entities as an important component of their strategy. Specific features, main directions and tools for the implementation of social responsibility programs by agricultural enterprises are determined.

**Key words:** agricultural business, social responsibility, strategy.

У західній управлінській культурі соціальна відповідальність бізнесу давно стала звичайним явищем і невід'ємним елементом стратегії підприємств і корпорацій. В Україні практика корпоративної соціальної відповідальності лише останнім часом набуває популярності та знаходить теоретичне обґрунтування у науковій літературі.

Враховуючи ту обставину, що Україна є потужною аграрною державою проблема соціальної відповідальності аграрного бізнесу є особливо актуальною. При цьому науковці виділяють два основних напрямки реалізації соціальної відповідальності: внутрішній і зовнішній. Внутрішній напрям передбачає реалізацію соціальних проектів для працівників, включаючи соціальне страхування, надання коштів на оздоровлення та лікування, безпеку праці, стабільність заробітної плати, програми підготовки та підвищення кваліфікації безпосереднє надання послуг працівникам, тренінги, стажування персоналу та інше.

Зовнішній напрям передбачає благодійність та спонсорство (гранти), охорону навколишнього середовища, відповідальність перед споживачами товарів та послуг, взаємодія з місцевою владою (партнерські проекти), участь у вирішенні кризових ситуацій, волонтерська діяльність та інше. Соціальна відповідальність у системі управління підприємством дозволяє ефективно узгоджувати інтереси сторін, шляхом використання програм соціального інвестування, інститутів державно-приватного партнерства та соціального діалогу, інструментів не фінансової звітності [1, с. 5]. Як вказують окремі автори, важливість проблеми загострюється через ряд негативних тенденцій розвитку сучасного села. Зокрема, мова йде про відсутність цілісної державної політики розвитку сільських територій та сільської інфраструктури, поява великих агрохолдингів, які не мають прив'язки до конкретної сільської території, зниження рівня життя у сільській місцевості, відтік молоді, безробіття і зубожіння сіл [2].

Проте багато науковців зазначають, що заходи, спрямовані на реалізацію концепції соціальної відповідальності значної частини аграрних підприємств носять не системний ситуативний характер і не стали вагомою складовою частиною їх стратегії, що суттєво знижує їх ефективність. Відповідно, виникає необхідність включення цих заходів до системних стратегічних планів аграрних підприємств.

Основними інструментами соціальної відповідальності сільськогосподарських підприємств науковці називають наступні: підтримку персоналу за рахунок перерозподілу прибутку підприємства; мотивацію та гідний рівень оплати праці; навчання та професійну підготовку персоналу; надання працівникам додаткового соціального пакету, зокрема медичного страхування; підтримання психологічного клімату на підприємстві; підвищені стандарти техніки безпеки та санітарно-гігієнічних умов праці; медичне обслуговування персоналу підприємства, проведення систематичних медоглядів; формування та підтримка соціальної інфраструктури; здійснення компенсаційних виплат соціально вразливим працівникам тощо [3, с. 232].

Крім того, враховуючи специфічні умови приживання та трудової діяльності сільського населення, підприємства агробізнесу можуть застосовувати характерні для аграрної сфери інструменти соціальної відповідальності: надання працівникам сільськогосподарської техніки для обробки їхніх приватних угідь; збереження врожаю працівників у сховищах підприємства; купівлю сільськогосподарської продукції

працівників; можливість використання ремонтних боксів та ветеринарної клініки підприємства у власних потребах працівників; продаж працівникам комбікормів власного виробництва за пільговими цінами; допомогу в хімічній обробці угідь працівників [3, с. 232-233].

Таким чином для забезпечення системності, послідовності та наступності у реалізації програм соціальної відповідальності, вона повинна стати невід'ємною складовою частиною стратегічного плану підприємств агробізнесу. Лише у цьому випадку можливо отримати очікуваний соціальний та економічний ефект від їх реалізації.

#### Список використаних джерел:

1. Макаренко П. М. Соціальна відповідальність аграрних підприємств як чинник їх ефективності та конкурентоспроможності: сутність, складники проблеми і тенденції здійснення. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/11/1.pdf>
2. Гребеннікова А. А. Соціальна відповідальність аграрного бізнесу в Україні. Ефективна економіка, 2017. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6001>.
3. Колосок А. М. Становлення соціальної відповідальності в аграрному бізнесі. Актуальні проблеми економіки, 2016. № 1(175). С. 231-235.

**УДК 339.924(4):338.436-027.553:005.21**

**ВИХОР В.М.**, аспірант

*Білоцерківський національний аграрний університет*

E-mail: [vlad.vykhor@ukr.net](mailto:vlad.vykhor@ukr.net)

Науковий керівник **ГРИНЧУК Ю.С.**, доктор економічних наук, професор

*Білоцерківський національний аграрний університет*

## **ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ТА НОВІ СТРАТЕГІЧНІ РЕАЛІЇ ДЛЯ ВІТЧИЗНЯНОГО АГРОБІЗНЕСУ**

Розкриті особливості інтеграції України та агробізнесу до міжнародного та європейського аграрного ринку. Охарактеризовані основні етапи інтеграційних процесів, визначені можливості та проблеми для вітчизняного аграрного бізнесу.

**Ключові слова:** аграрний бізнес, євроінтеграційні процеси, етапи розвитку, стратегія.

**Vykhor V.**

*Bila Tserkva National Agrarian University*

Research supervisor **Grinchuk Y.**, Doctor of Economics

*Bila Tserkva National Agrarian University*

## **EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES AND NEW STRATEGIC REALITIES FOR DOMESTIC AGRIBUSINESS**

The peculiarities of the integration of Ukraine and agribusiness into the international and European agricultural market are revealed. The main stages of integration processes are characterized, opportunities and problems for domestic agrarian business are identified.

**Key words:** agrarian business, European integration processes, stages of development, strategy.

Процеси інтеграції України у світовий та європейський економічний простір вимагають від суб'єктів вітчизняного бізнесу переосмислення стратегічних пріоритетів власної діяльності у напрямку адаптації до вимог, які висувають міжнародні інституції. Це у повній мірі стосується суб'єктів аграрного бізнесу України, які, інтегруючись у світовий та спільний європейський аграрний ринки, мають відповідати міжнародним угодам,